

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y cyfarfod	12 Rhagfyr 2024
Aelod/Swyddog Arweiniol	Y Cyng. Alan James (Aelod Arweiniol Datblygu Lleol a Chynllunio)
Pennaeth Gwasanaeth	Emlyn Jones, (Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad)
Awdur yr adroddiad	Paul Mead (Rheolwr Datblygu)
Teitl	Cynaliadwyedd y Swyddogaeth Cydymffurfiaeth Cynllunio

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn archwilio: (i) i ba raddau mae swyddogaeth cydymffurfiaeth cynllunio Cyngor Sir Ddinbych yn cyflawni ei bwrpas i ymchwilio ac unioni achosion honedig o dorri rheoliadau cynllunio; a (ii) cynaliadwyedd y swyddogaeth yn y dyfodol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Mae angen i'r Pwyllgor wneud penderfyniad am fabwysiadu fersiwn newydd o siarter cydymffurfiaeth cynllunio'r Cyngor (Atodiad 1).
- 2.2. Er mwyn llywio penderfyniadau'r dyfodol am ddyrannu adnoddau, ceisir barn y Pwyllgor am gynaliadwyedd y swyddogaeth cydymffurfiaeth cynllunio.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Pwyllgor yn—

- (i) Ffurio barn am gynaliadwyedd y swyddogaeth cydymffurfio cynllunio er mwyn llywio penderfyniadau'r dyfodol am ddyrannu adnoddau;
- (ii) Cymeradwyo fersiwn newydd y siarter;
- (iii) Cefnogi bwriad y swyddogion i gyflwyno fersiwn derfynol y Siarter i'r Aelod Arweiniol ei chymeradwyo;

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1. Yn ôl dangosyddion Llywodraeth Cymru, mae angen gwella perfformiad y swyddogaeth cydymffurfio cynllunio yn gyffredinol (Atodiad 2). Dros y chwe chwarter y mae ystadegau ar gael ar eu cyfer (Ch1 2023-4 i Ch2 2024-5), mae tua hanner yr adroddiadau o achosion honedig o dorri rheoliadau wedi'u hymchwilio. O'r ymchwiliadau hyn, cyflawnwyd tua dau draean ohonynt o fewn 12 wythnos. Yn ystod yr un cyfnod, cyhoeddwyd 48 rhybudd gorfodi, ond dim ond dau achos aeth i'r llys ac ni chymerodd y Cyngor unrhyw gamau uniongyrchol. Mae hyn yn golygu bod nifer o achosion heb eu datrys, hyd yn oed pan fo rhybudd gorfodi wedi'i gyhoeddi.
- 4.2. Felly, nid yw'r Cyngor yn bodloni disgwyliadau rhesymol cwsmeriaid yn llawn, o ystyried yr hyn a nodir yn ein siarter cydymffurfiaeth cynllunio bresennol. (Dyma'r ddogfen sy'n rhoi gwybod i fudd-ddeiliaid sut mae'r Cyngor yn ymchwilio ac unioni achosion honedig o dorri rheoliadau cynllunio). Mae hyn yn arwain at nifer fawr o ymholiadau, ceisiadau gwasanaeth a chwynion ffurfiol, sy'n dwysáu'r mater ymhellach trwy dynnu swyddogion oddi wrth waith ymchwilio. Os cânt eu huwchgyfeirio at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, gall cwynion ffurfiol arwain at ddirwy i'r Cyngor os gwelir bod camweinyddiaeth wedi bod.
- 4.3. Rhwng 2015 a 2024, roedd naill ai un neu ddau o swyddogion y Cyngor yn gweithio ar gydymffurfiaeth cynllunio. Mae hyn yn amlwg yn annigonol er mwyn delio'n briodol â llwyth achosion honedig yn Sir Ddinbych, sy'n arwain at ôl-groniad gwaith sy'n sylweddol uwch na'r hyn sydd gan awdurdodau cyfagos (Atodiad 3). Mae'r sefyllfa hon wedi bod yn fwy difrifol yn y misoedd diweddar, gan fod penderfyniadau recriwtio penodol ac ymddiswyddiadau swyddogion wedi golygu nad oes gan y Cyngor swyddogion sy'n gweithio'n benodol ar gydymffurfiaeth cynllunio.

- 4.4. O ystyried yr uchod, mae diwygiadau'n cael eu cynnig i'r siarter (Atodiad 1). Os cânt eu mabwysiadu, byddai'r diwygiadau hyn yn lleihau lefel y gwasanaeth a gynigir gan swyddogaeth cydymffurfiaeth cynllunio'r Cyngor i'r lefel isaf a nodir mewn deddfwriaeth a chanllawiau arfer perthnasol. Wrth gwrs, mae'n bosibl y bydd lefel y gwasanaeth a ddarperir yn uwch na'r lefel a gynigir maes o law – os caiff swyddi gwag swyddogion eu llenwi – ond byddai'r diwygiadau a gynigir yn diogelu'r Cyngor yn erbyn honiadau o gamweinyddu yn y cyfamser. Byddent hefyd yn rheoli disgwyliadau cwsmeriaid mewn ffordd fwy realistig, a ddylai arwain at lai o geisiadau am ddiweddariadau, gan ganiatáu i swyddogion ganolbwyntio fwy ar waith ymchwilio a chamau adferol.
- 4.5. Byddai'r diwygiadau a gynigir i'r siarter yn rhoi sylfaen fwy cynaliadwy i'r swyddogaeth cydymffurfiaeth cynllunio ar unwaith, ond mae'r blynyddoedd ers 2016 yn dangos y bydd ôl-groniad gwaith yn parhau i gynyddu heb adnoddau digonol. Felly ceisir barn y Pwyllgor am sut y dylid darparu adnoddau ar gyfer y swyddogaeth, er mwyn i swyddogion ddeall p'un a ellir sicrhau cynaliadwyedd y swyddogaeth yn y tymor canolig i dymor hir, a sut gellir gwneud hynny. Mae archwilio'r ffigurau ym mharagraff 4.1 uchod yn darparu arwydd o'r adnoddau gofynnol: byddai angen tua phedwar swyddog i archwilio pob achos y rhoddir gwybod i'r Cyngor amdanynt; byddai angen tua chwe swyddog i gynnal pob ymchwiliad o fewn 12 wythnos; byddai angen rhagor o swyddogion eto er mwyn dilyn trywydd ymchwiliadau gyda chamau adferol a/neu fynd i'r llys; a byddai angen rhagor o swyddogion eto er mwyn cyflawni'r tasgau hyn wrth leihau'r ôl-groniad gwaith presennol hefyd.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

- 5.1. Mae camau gorfodi effeithiol yn ategu'r system gynllunio gyfan, felly mae'r swyddogaeth cydymffurfiaeth cynllunio yn hanfodol er mwyn darparu'r Sir Ddinbych a Garem. Mae'n sicrhau bod datblygiadau wedi'u lleoli'n gynaliadwy a'u bod o fudd i fioamrywiaeth. Felly mae'r swyddogaeth hefyd yn hanfodol ar gyfer dull rheoleiddio'r Cyngor o fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd ac ecolegol. Oni bai bod adnoddau'n cynyddu, a nes i hynny ddigwydd, mae parhau â'r swyddogaeth dan y siarter bresennol yn peri risg y bydd yn aneffeithiol, a bod gwaith ymchwilio pob honiad, pa bynnag mor fach ydynt, yn

cymryd blaenoriaeth dros unioni achosion o dorri rheolau sy'n effeithio fwyaf ar naw thema'r Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Ni fyddai cost sylweddol ynghlwm wrth fabwysiadu'r diwygiadau i'r siarter. Ni ragwelir y bydd y diwygiadau yn effeithio ar y gydberthynas rhwng cydymffurfiaeth cynllunio a gwasanaethau eraill, a ddisgrifir yn fersiwn flaenorol a fersiwn arfaethedig y siarter.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Amherthnasol ar y cam yma.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Amherthnasol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Amherthnasol.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae risg sylweddol i'r amgylchedd adeiledig a'r amgylchedd naturiol o barhau i ddilyn y telerau a ragnodir yn y Siarter Cydymffurfiaeth Cynllunio presennol a fabwysiadwyd, gyda'r diffyg adnoddau staffio sydd gan y Cyngor.

10.2. Gallai hyn arwain at fwy o gwynion yn cael eu hanfon at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn nodi bod y Cyngor yn methu â dilyn y prosesau mae wedi'u mabwysiadu.

10.3. Byddai mabwysiadu'r Siarter ddiwygiedig arfaethedig (y gellir ei hadolygu wrth i'r adnoddau ganiatáu) yn diogelu'r Cyngor rhag y risg o her gan yr

Ombwdsmon a byddai'n galluogi adnoddau cyfyngedig i gael eu canolbwyntio ar y difrod mwyaf niweidiol i'r amgylchedd adeiledig a'r amgylchedd naturiol.

10.4. Nid oes risgiau ynghlwm wrth fabwysiadu'r Siarter ddiwygiedig yn unol â'r argymhelliad, cyn belled â bod disgwyliadau'n cael eu rheoli o ran adnoddau staffio a blaenoriaethau.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Deddf Llywodraeth Leol 1972, Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.